

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНДАРТІВ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ

Рахімі Аріана Мірвайсівна

*здобувач вищої освіти економіко-правового факультету,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна*

Жмай Олександр Володимирович

*старший викладач кафедри менеджменту та інновацій,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна*

Сучасні підприємства, що прагнуть утриматися на ринку та розвиватися, змушені стикатися з неочікуваними факторами, які виникають у нестабільному середовищі. З метою зменшення ризиків до оптимального рівня, підприємство, розробляючи стратегічні й оперативні плани, враховує супутній ризик, що може виникнути на усіх стадіях та в кожному підрозділі. Тому компанії вдаються до використання спеціалізованих міжнародних стандартів, що є практичними, стійкими та зрозумілими.

**SECTION I.
THEORETICAL FOUNDATIONS OF FORMATION
AND DEVELOPMENT OF BUSINESS AND MANAGEMENT**

Підприємство може обрати стратегію відхилення від будь-якого ризику, проте це призведе до його стагнації та виходу з ринку. У разі діяльності з ігноруванням можливих ризиків підприємство прийматиме управлінські рішення, що матимуть деструктивний вплив на нього. Найкращим варіантом є прийняття рішень, орієнтованих на оптимальний та виправданий рівень ризику, що є додатковим поштовхом до розвитку підприємства.

Отже, менеджмент компанії повинен управляти ризиками або здійснювати їхню профілактику шляхом вчасного виявлення сфер підвищеного ризику, його кількісного вимірювання та здійснення регулярного контролю. Від ефективності та обґрунтованості прийнятих управлінських рішень залежить рівень ризику та його можливі негативні наслідки [1].

У зв'язку з розвитком теорії і практики управління ризиком виникла потреба систематизувати накопичені знання. Для цього були розроблені міжнародні та регіональні стандарти управління ризиками, які можуть братися за основу при розробці внутрішньокорпоративних стандартів ризик-менеджменту.

Стандартами в галузі ризик-менеджменту передбачається уніфікація термінології, що використовується, складових процесу управління ризиками та підходів до побудови організаційної структури ризик-менеджменту [2].

Вибір стандарту управління ризиками або його збалансоване розширення вимагає детального розуміння вимог і способів практичного застосування кожного стандарту, а також переваг і недоліків (табл. 1).

Починаючи з 2009 року, Україна долучилася до процесу імплементації стандартів ISO, серед них: ДСТУ ISO Guide 73:2013, ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013, ДСТУ ISO 31000:2018, ДСТУ ISO/TR 31004:2018 [3]. Проте існують певні проблеми у їх практичному застосуванні на українських підприємствах через недостатню інформованість та підготовку персоналу, слабо розвинену методичну базу та відсутність законодавчого забезпечення [6].

**II Міжнародна науково-практична конференція
«Сучасні тенденції в бізнесі та менеджменті: теорія і практика»
Україна, Одеса, 12-13 жовтня 2022 р.**

**СЕКЦІЯ І.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ
І РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

Таблиця 1

*Сутність, переваги та недоліки основних стандартів
ризик-менеджменту*

Назва	Сутність стандарту	Переваги	Недоліки
ISO 31000: 2018	Цей стандарт є найбільш універсальним. Основною тезою стандарту є вираз, що застосовується у стандарті «ефективність ризик-менеджменту буде залежати від його інтеграції в систему управління та усі види діяльності прийняття рішень». ISO 31000: 2018 може бути використаний протягом всього життєвого циклу організації.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Універсальний, підходить для всіх галузей. 2. Організація може порівняти свій досвід управління ризиками з міжнародною практикою. 3. Має опис 31-го методу оцінювання ризиків та сфери їх застосування. 4. Додатково має словник ризик-менеджменту «Довідник ISO 73:2013». 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Не використовуються фінансово-економічні показники оцінки ризиків. 2. Оновлення лише кожні 5 років. 3. Задачі моніторингу як складової проектного ризик-менеджменту не розкриті.
COSO ERM	Описує концептуальні основи управління ризиками, містить детальну інформацію та рекомендації щодо створення корпоративної системи ризик-менеджменту. Містить рекомендації з питань оцінки, опису та вдосконалення систем внутрішнього аудиту. Представлена загальна модель внутрішнього аудиту, в порівнянні з якою компанії і організації можуть оцінити власні системи управління.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Враховує максимальний набір ризиків. 2. Виявлено процеси управління ризиками проекту. 3. Реакція на ризики відображає розуміння балансу між ухиленням від ризику і його прийняттям. 4. Враховано двоїсту природу ризиків проекту. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Достатньо об'ємний та складний для проведення. 2. Низька готовність до автоматизації. 3. Більше підходить для великих фінансових організацій. 4. Потребує зміни системи менеджменту відповідно до вимог COSO.
Закон Сарбейнса-Окслі	Спрямований на те, щоб акціонери, керівництво, директори, регуляторні органи, кредитори, інвестори та ринок загалом були впевнені в достовірності опублікованої фінансової звітності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавчо затверджений. 2. Відновлює довіру суспільства до корпоративної звітності. 3. Підвищення стійкості фондового ринку. 	Регулює процес управління ризиками лише опосередковано.

**II International scientific-practical conference
«Modern trends in business and management: theory and practice»
Ukraine, Odessa, October 12-13, 2022**

**SECTION I.
THEORETICAL FOUNDATIONS OF FORMATION
AND DEVELOPMENT OF BUSINESS AND MANAGEMENT**

Продовження табл. 1

AS/NZS 4360:2004	Містить загальні рекомендації з управління ризиками для забезпечення осіб чіткою основою для планування та прийняття рішень, точного визначення можливостей та загроз, а також здобуття необхідних знань у ситуаціях невизначеності та змінності.	1. Має більш практичний характер. 2. Основні положення адаптовані для формування систем управління ризиком.	Не розкриті фактори, що поліпшують якість управління ризиками.
FERMA	Цей документ містить основні визначення, пояснює внутрішні та зовнішні фактори ризику, процеси управління ризиками, методологію і технологію оцінки й аналізу ризиків, загальні обов'язки ризик-менеджера.	1. Зазначені послідовні дії щодо системи управління ризиками та досить конкретні рекомендації. 2. Постійна адаптація до сучасних проблем (у 2020-2021 роках FERMA випустила декілька документів, які розглядають сучасні проблеми).	1. Не уточнено трактування терміну «ризик». 2. Не визначені цілі політики щодо управління ризиками.

Джерело: складено авторами на основі [3-7]

Проаналізувавши сутність, переваги та недоліки найпоширеніших з них, можна зробити висновок, що компанії мають обрати найбільш підходящий до свого зовнішнього і внутрішнього середовища варіант стандарту та адаптувати його у власні регламенти й інструкції у сфері управління ризиками. Також, варто зауважити, що не існує цілком ідеального та універсального стандарту, який б гарантував успішність усіх дій і процедур.

Список джерел

1. Ненно І.М. Порівняльний огляд стандартів, практик та норм управління ризиками в Україні та за кордоном // *Вісник соціально-економічних досліджень*. Вип. 3 (58). 2015. С. 151-159.
2. Хромушина Л.А. Методологія та стандартизація управління ризиками в процесі менеджменту підприємств // *Економіка і управління*. Вип. 49. 2021. С. 99-108.

**II Міжнародна науково-практична конференція
«Сучасні тенденції в бізнесі та менеджменті: теорія і практика»
Україна, Одеса, 12-13 жовтня 2022 р.**

**СЕКЦІЯ І.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ
І РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

3. Овандер Н.Л. Огляд міжнародних та українських стандартів з управління ризиками з погляду сучасних викликів та загроз // Економіка та суспільство. Вип. 21. 2021. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-26>.
4. Герасименко О.М. Ризик-орієнтоване управління в системі економічної безпеки підприємства: дис. ... д-ра екон. наук: 21.04.02 / ПВНЗ «КРОК». К., 2021. 667 с.
5. Герасименко О.М. Аналітичний огляд міжнародних стандартів з ризик-менеджменту, орієнтованих на підприємства різних галузей господарства. *Evropský časopis ekonomiky a managementu*. Svazek 4. 4 vydání. 2018. № 4. S. 10-29.
6. Головацька С.І., Курак А. Організаційні аспекти забезпечення ризиків діяльності підприємства за міжнародними стандартами // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. № 10. 2017. С. 28-38.
7. Гавриш О.А., Кавун В.А. Критичний аналіз нормативних засад управління проектними ризиками // *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. № 14. 2017. С. 216-222.
8. Тулуб О.М. Управління ризиками компанії на основі міжнародних стандартів ризик-менеджменту. *World science*. Warsaw: RS Global Sp. z O. O. 2018. №3. vol. 4. P. 16-20.